

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 40.

V Mariboru 6. oktobra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča

Dnevno povelje generala Trochu 20. septembra naznanja, da je francoska artilerija pri zadnji bitvi sovražniku mnogo kvara napravila, graja pa prvi regiment Zuavov, ki so se zlo neredno nazaj pomaknoli in napravili veliki strah v mestu. V Parizu so vse stranke edine, in so obljubile junaško podpirati vlado. Parižani imajo nalogo Pruse pred Parizom slabiti in jih motiti, da se prehitro pred ozidjem ne utrdijo.

V Strasburgu so Prusi vjeli 451 oficirjev in 17.000 mož. Za Pruse je zlo važno, da so dobili Strasburg, ker zdaj lahko pošljejo svojo obsadno armado 70.000 mož z vsemi kanoni, ktere so rabili pri obleganju te trdnjave, v Pariz na pomoč. Ob enem so tudi dobili Prusi mnogo nakopičenega francoskega orožja, zlasti mnogo kanonov, in bodo tako proti Francozem rabili francosko orodje.

Iz Italijanske je prišlo 550 Garibaldiancev v Tours. Francozem na pomoč.

Izpred Pariza se nič posebnega dozdej ne vé. Francoski telegrami zmirom pravijo, da je duh med pariškimi brambovci izvrsten in da že komaj pričakujejo bojevanja. Pravi se vendar, da ni vse tako kakor pravi francoska vlada. Tako se je telegrafiralo, da so Francozi spet neke važne višave pri Parizu vzeli in jih obseli, zdaj pa se od Pruske strani poroča, da to ni res, in da so bili Francozi nazaj vrženi in so zgubili mnogo vojakov. Kdo ima tedaj prav?

Da se Prusom na bojišču tudi slabo godi, to poročajo celo neki nemški listi, in gotovo je, da je 38000 nemških vojakov moralo zapustiti Francosko zaradi slabega zdravja, prestavili so jih v nemške zdravejše kraje, da se tamo okrepijo. Poglavitne bolezni med armado so legar (tifus) griža in hude rane na nogah vsled silnih maršev. Treba je zato spet nadomestiti bolene vojake, in v ta namen po celi Nemčiji z vso silo pobirajo vse moške, ki niso čez 45 let stari. Kdor le more nositi puško, mora rad ali nerad v vojsko. Po vseh zvonovih sklicujejo ljudstvo, kdor ni čez 45 let star, mora priti, če ne, plača 50 tolarjev kazni. Zdravi se brž preoblečejo v vojaško suknjo in se vrstijo ali v armado ali v brambovce. Tudi s konji se tako ravna. Kdor s svojim konjem ne pride ob pravem času, plača 100 tolarjev kazni. To pa je res prav grozovita hohencolerska sila. Dalje se piše, da so nemški vojaki že zlo utrjeni in se tudi že zlo bojijo slabega vremena, katero bode kmalo gotovo prišlo.

Iz Metza se poroča, da je Bazaine spet napravil Prusom mnogo škode in jim vzel mnogo živeža. Pravi se, da je z vsem dobro oskrbljen in da ima še 100.000 vojakov. — Trdnjave, ktere so Prusi dozdej na Francoskem dobili, so te-le: Strassburg, Toul, Lützenstein, Lichtenberg, Weissenburg, Marsal, Sedan in Laon. Te-le trdnjave pa še oblegajo: Pariz, Metz, Pfalzburg, Mezieres, Thionville, Bič in Montmedy. Obdane trdnjave pa, ki se samo opazujejo, so te-le: Verdun, Schlettstadt, Neu-Breisach, Longwy, Soissons in Carignan. Belforta se še dozdej sovražnik ni doteknol.

Peto prusko armado komandira zdaj Vogel žl. Falkenstein. —

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca oktobra.

V hiši in dvoru. Predivo se mora omikati, žito mlatiti, sad sušiti, slab krompir in repa dobro izbrati.

V kleti. Iz tropin se dela vino; grozdje za črno vino se mora še kvasiti.

V hlevu. Če nastopi slabo vreme, se že mora v hlevu pokljajati.

V vrtu za zelenje. Žolto korenje, peterzilija, selar itd. se mora izkopati, sejati se mora zimska salata in zelje.

V sadovnjaku. Sad se mora ves pobrati, grede za drevesnice se morajo pripraviti. Sadovna drevesa se naj okopajo in posušena drevesa izkopajo. Drevesa se presadijo na polje in drevesnice. Divjaki črešnjevci in slivovi se naj izkopajo in v drevesnico presadijo.

V vinogradu. Ta mesec je branje občno in samo žlahtno grozdje, iz kterega se boče delati prav izvrstno vino, se pušča, če je namreč vreme vgodno, na drugi mesec. Po bratvi je dobro trte nekoliko obsipati. Kolje se naj pobere in obere.

V hmelniku. Celi hmelnik se mora izčistiti, kolje pobrati in spraviti, hmelnik okopati.

Na polju in senokošah. Vse kar se še nahaja na polju, se mora pobrati in domu spraviti. Tabak, zelje, repa, krompir, konoplje, lan itd. Zimska žita se še zmirom sejejo, zimska pesa se naj osiplje. Strnišča se morajo podorati in jesenska setva končati. Ta mesec je najbolje delati nove senokoše. Na senokoše se mora napustiti kalne vode, kolikor je največ mogoče.

Pri ulnjaku. Panji se morajo kar najbolj mogoče, zavarovati proti mokroti in mrazu.

Pri ribnikih. Po hladnem vremenu se mora ribiti, polovljene ribe se naj preberejo in v posebne male ribnike spustijo.

V logu. Ta mesec se mora seme marljivo pobirati in posejati. V krajih, kjer je spomlad kratka, se lahko zdaj drevesa širokega listja presadijo, in ravno tako tudi mecesni. Ves log se naj dobro pregleda in drevesa za posekanje naj se zaznamujejo.

Lov. Občni lov se začne.

Umni sadjorejec.

Mošt iz sadja.

Za vino, katero se iz sadja naredi, se vzame navadno stara posoda, ki nima sopernega duha, ni plesnjiva, ampak je čista, snažna in dobra, ker tako vino dolgo ne trpi, in ni tolike vrednosti, kakor je pravo vino, katero se iz grozdja dela. —

Stlačen mošt skoz rešeto v kad teče, iz ktere se v sod vlija, ki ga gre do 2 palca pod piliko napolniti, da mošt pod se meče, kadar vre. Mošt vre, kose je 8 do 12 st. R. v gorkotil, kar trpi 4 do 6 tednov. Pilika se z dvema ali tremi listi od trte pokrije in čep na nje dene, da jih miši ne pomaknejo in v sod ne padejo. Ko je mošt zavrel, se pilika s čepom zabije. Tudi je dobro, če se mošt v 24 urah pre-

toči, da se prej sčisti in bolj mirno vre. Jako dišečih reči, kakor: kisló zelje, mleko, sir itd. naj ne bo v kleti ali pivnici, dokler mošt vré, ker se mošt hitro takega duha navzame in oduren pokus dobi.

Ko se je mošt dobro izkisal in otrebil, se naj pretoči, če se to že poprej ni zgodilo, ali pa se koj na pipo dene; ináče ga je treba skrbno dolivati, da bo sod vedno poln. Kdor ni vode prilival tropinam, ko jih je stiskal, bo z dvakratnim ali trikratnim pretakanjem vino zadosti sčistil in zboljšal, ter se bo daló hraniti do tretjega leta.

Kako se zboljša vino iz sadja.

Vino iz sadja se da zboljšati s pretakanjem, po tem če se nekaj mošta skuha in k onemu vlije; to stori vino bolj trpeče, mu da lepšo barvo, postane močnejše in je prijetnejšega okusa. Tudi sladkor zboljša vino, če se ga nekaj v mošt dene preden vre, ali pa pravega vina pridá. Dobro vinsko drožje le takrat koristi, če je kaj vina vmes, ker je znano, da tista reč, ktera pravemu vinu škodje, tudi vina iz sadja zboljšati ne more. — Kdor hoče sadnemu vinu lepo rúdečo barvo dati, naj črnih bezgovih jagod ali črníc, borovnic ali pa malinic s sadjem v prešo dá, ali jih poprej stisne in njih soka v sod vlije preden mošt vre.

Pravdober okus dobi vino iz sadja in sadni duh zgubi, če se v mošt, pred ko drožje meče, pest subega bezgovega cvetja v sod vrže, ali pa druge prijetne dišave, n. pr. cvetje od vinike nabrano v rutico zavezano, na niti obešeno, dva ali tri tedne v sredi soda vtopljeno pusti.

Pena iz sadja.

Pena ali šampanjec se iz sadja naredi, če se mošt preden ko drožje meče, v steklenice ali flaške pretoči, ali jih koj napolni in mu nekoliko sladkorja z žganjem pridá, ter steklenice dobro zadela, da zrak do mošta ne more.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K §. 2. d.

O prodaji goved in kar je od njih.

Za polajšanje prodaje goved in kar od njih dobivamo, so razun navadnih sejmov tudi družčine in pa sejmi za plemno (pašno) govejo živino. Samotež ne moreš po javnih listih (časopisih) zunajnih živinskih kupecev opomniti na živino, ki ti je na prodaj, kajti preveč bi te stalo. Posamezen gospodar ne more malo mleka pošiljati v daljne trge, kjer se stvar boljše speča; tudi ne more iz sladke smétane surovega masla vmeti, dasiravno ga draže plačujejo od onega, ki je vmeten iz kisle. Posamen človek ravno tako tudi ne more sam sira delati in po tem načinu mleko boljše porabiti, a več gospodarjev v zvezi lahko vse te stvari doseže ter jih v svoj prid obrne. Zatoraj se združite gospodarji, delajte vzajemno, osnujte društva za živinske sejme, za nakup in prodajo poljskih pridelkov, za sirarije in dobivanje surovega masla, za mašine za sušenje sadja, za pekarije, za živinske zavarovalnice i. t. d.

K. §. 2. e.

O skrbi za povzdigo planinskih gospodarstev.

Planinska gospodarstva je mogoče povzdigniti po pametnem ravnanju in odlični reji živine, o kojem predmetu je bilo že prej govorjenje. Dalje se pa da to tudi doseči po pametnem ravnanju s planinskimi pašniki, da se rast trav in zelišč povspejuje tako, da se na istem prostoru more več živine obrediti nego zdaj. Zasaditi je treba po planinskih pašnikih živih plotov, za kar se po nižih planinah posebno priporočata smreka in mecesen, za višje planine pa bor (borovec) in jelša.

Živi ploti, ki pašnike omejujejo, varujejo živino preostrih vetrov, in pašnik se tudi ne izsuši, ker se veter ob drevju pozgubi. Živino je v oddeljenih prostorih laže pregledati in jej tudi ni mogoče po vsem pašniku hoditi, kjer več potepta nego pojé. Posamezne oddelke je tudi prilično zapored popasti, ker po tem načinu na popašenem prostoru zopet trava doraste, predno so drugi oddelki zopet popašeni. Trava tem bolje raste, ker nima živina prilike jo poteptati.

Planinske pašnike je treba obvarovati hudih posipov in

po hudournikih nastalih zalivov, ki prinesejo kamenje in sipe na pašnike ter travo pokončajo ali vsaj zasujejo.

Grmovje, slabe in škodljive rastline, kakor n. pr. praprot, osatje (bodljikovje), teloh itd., je treba čisto pokončati. Mokre travnike moraš po pravem načinu izsušiti. — Poglavitna stvar pa je pognojenje planin. Kako pa je to mogoče? Dasiravno ni mogoče tje kaj spraviti hlevskega gnoja, je vendar gnojenje lahko in sicer:

I. Z močó. Ako napelješ vode v popašene planinske oddelke, bode trava dosti hitreje rasla, ker jej pripelješ hranilne (redilne) tvarine, ki jih ima voda v sebi.

II. Z šoto. Na mnogih planinskih pašnikih se nabajajo močvirnati oddelki z šotnico. Šota se izkoplje in na kup nameče. Ko je dalj časa na zraku, se razkroji, zgubi kislino in da razstljana prav dober gnoj. Izvrstni gnoj dobiš tudi, ako k šoti kravjeka in pepela pridáš.

III. S kravjekom — z odpadki. Ako kravjek obleži, kaka leta pod njim ničesa ne raste in trave je tedaj manj; ko pa vendar zopet izpod nje jame trava poganjati in se kravjek zgubi, ni tudi vstreženo, kajti te trave goveda ne jejo, ker jim je premastna. Poberite tedaj kravjek na male kupe, posušite ga in potem razmetajte. Kjer so napravljeni vodovodi, je dobro kravjek deti v jame in ga z vodo razpustiti ter ga kot tekoči gnoj po pašniku razliti.

V planinskih hlevih se tudi nabere precej gnoja. Tega je najboljšje porabiti za pognojenje planinskega travnika, ki je navadno blizo hleva in s plotom ločen od drugih planinskih pašnikov. Seno, ki se tu nakosi, se položi v mrzlem dežju ali snegu živini v hlev.

IV. Z mavcem, pepelom, koščeno moko. Skušajte vsaj najmanje vsakih šest let enkrat potrositi na oralo 2 stota (centa) mavca, 2 stota pepela in en stot koščene moke, vse dobro skupaj zmešano in gotovo se poskušnje ne bote kesali.

Ako po nekterih planinskih pašnikih ni vode za močo in tudi ne šote za pognojenje, vendar še ostane naj boljši gnoj, namreč živalski odpadki, in kdor ta gnoj dobro porabi, bo gotovo trave vesel, ki bode zrasla na travniku, s tem gnojem pognojenim. Ako se bode s planinskimi posestvi tako gospodarilo, kakor do sedaj, homo šli kmalu rakovo pot; živine bode zaradi prepiche hrane zmirom manj in ž ujo se vé da tudi gospodarjevih dohodkov. Z vzajemnim trudom je tedaj treba skrbeti za povzdigo planinskih gospodarstev.

Krompir gnije.

Taki glasi prihajajo letos ne samo od vseh strani Slovenije, temuč tudi iz Hrvaške, Ogerske, Avstrijske itd. Vzrok, da letos krompir zlo gnije, je gotovo letošnji skoraj neprestani dež. Krompir ima zato že bolezen v sebi in težko ga je ubraniti gnjilobe. Kar je mogoče, se vendar mora storiti, da se kolikor največ krompirja ohrani zdravega. Svetujemo zato našim gospodarjem, naj se ves krompir, ko ga izkopajo, dobro preišče, in naj vsega gnjilega ali takega, ki ima neko posebno modro kožo, taki odstrani in uniči. Zdrav krompir se naj dobro posuši in naj hrani v prav suhi kleti, ktera se še zvun tega, lahko prevetri. V mokri ali tuhljivi kleti bi ves krompir taki zgnil. Ravno tako mu škodi toplota, potrebno je tedaj, da v prostoru, v katerem se hrani krompir, ne sme prestopiti 5° po Reaum. Kdor nima dobre kleti, naj zdrav krompir zakopa za 2 čevlja globoko v suho zemljo in bo tudi zdravega ohranil.

Krompir se tudi ne sme v kleti preveč nakupičiti, temuč kolikor je največ mogoče narazen razdevati, da se lože vsak dan pregleda in gnjili izbere. Svetovali pa bi vsem gospodarjem posebno letos, naj posipljejo krompir s pepelom od premoga (kamnenega oglenja) da ga tako lože ohranijo.

Dopisi.

Od sv. Miklavža v Monsberg-u 26. septembra.

Naši belo-zeleni hrastovi stopci! — Še ni dolgo od tega, ko se je v „Slov. Gospodarju“ bralo, da zunaj Ptuja stopec stoji, ki ima tako čudeu napis, da je nekega dné pes nad njim lajati začel. Kaj bi le neki tisti človek, ki je to „Slov. Gospodarju“ povedal, rekel, ko bi stopce na ptujsko-rogački cesti videl? Hrastovi in belo-zeleni so, vsak izmed njih

velja tri goldinarje, kakor je tesar in njihov mojster Andrej Černejšek, po domače „Drejš“ sam povedal; že več kot eno leto stojijo brez vsakega napisa za cesto, tedaj brez glave in rok, in po tem takem nimajo vsaj zdaj drugega namena, kakor da varjejo, naj bi nihče v klobuku blata iz ceste ne odnesel. Da bi stopci le napis imeli, bi se vsaj videlo, zakaj da so, če bi napisale tudi le Kinezi ali Japanezi razumeti mogli! Vsak, ki hodi po nogah in ne po glavi, je lahko razumel, da je bilo lansko leto bolj potrebno za naš most zdravnika poslati, kakor pa za takšne stopce skrbeti, ki že leto in dan nobenega napisa nimajo. Zdravnik naj bi bil most potipal kako mu žila bije, ktera rebra ima strena, kako je ž njegovim naslonjalom (Geländer), ali že ne plešejo morebiti črvi „Deutsch“ in „Steirisch“ po njem. Morebiti je bilo mostu še pomagati, da bi vsaj tako žalostne smrti v Dramlji našel ne bil. Kmetje, ki po naši cesti vino, žito, kamenje, drva itd. vozijo, ne gledajo, kakšni stopci za cesto stojijo, ampak, kako njim bo mogoče čez vodo priti. Žalostna mostova smrt je bila lansko leto kriva, da se je marsikteri krajecarček, zeksarček in goldinarček v Dramljo kopat šel in šuke so ga pozobale in „pofroštikale“, kakor Haložan pravi. Ali da bo vsak laglje zastopil, naj se tako-le pové: Po leti in v jeseni zvozijo Slatenčani mnogo kisele vode skoz Monsberg. Dostikrat gre voz za vozom. Treba je ljudem postreči in njim živino dati, drugači ne speljejo čez breg. Za to pa se več dobro plačajo. Lansko leto pa ni bilo treba ne ljudem, ne živini streči, pa tudi ne denarjev shranjevat, zakaj nobeden Slatenčan ni bil tako bedast, da bi se bil s slatino naloženim vozom v Dramljo podal, lahko bi se mu bil voz strl in ribe bi bile kiselo vodo izpile. Slatenčani, ki slatino vozite in Monžberžanci, ki živino pripravate, povejte: Je to resnica ali ne? — Zdjaj pa še nekaj. Na železnici se najde večkrat napis: „Železnične naprave se ne smejo pokvariti, kdor jih pokvari se bo kaznoval.“ Take in enake zapovedi in prepovedi če se ne motimo, tudi imamo, kar navadne ceste zadeva. Zdi se nam, da se eden paragraf za ceste glasi: da je srenja odgovorna, ako se na cesti kaj pokvari, n. pr. kakšen stopec ali steber. Ravno na meji gorske in monsberške fare stoji stopec, kteremu nosa manjka. Brš ko ne se je kaki kebrast ded v njega s sekiro zagnal in ga ranil misleč; „Plentaj, kaj tukaj stojiš, če pa nimaš nič Abzeichna“, ali slišiš k nemškemu ali slovenskemu regimentu“. Srenjski predstojniki in vsi, ki pri srenji in njeni kasi kaj govoriti imate, zdaj veste, kaj je Vaša dolžnost! Stopce varovati, da se ne poškodujejo, ali pa po srenjski kasi gledati, če je kaj v njej in tako-le govoriti: V srenjsko kaso plačam jaz, plačaš ti, plača on, plačamo mi, plačate vi, plačajo oni, plačajo vsi! Hopsa po cest! Kmetje le plačujte, saj imate denarjev več ko psiček plak — če je le res?!

Eden, kteremu se stiskano slovensko ljudstvo v srce smili, ki za mostove in stopce debelo plačuje, pri vsem tem pa še le škodo ima.

Od sv. Miklavža v ljutomerskih gorica.

‡ Od vseh krajev pridejo tožbe čez ceste, samo od nas ne. Mislijo menda čast. bralci „Slov. Gospodarja“, da imamo tukaj dobre ceste. Primoran sem tedaj tudi jaz se malo o naših cestah pritožiti.

Res je jako težko v sedajnem času za denarje, pa vendar bi se lahko kaki novčič za zboljšanje cest daroval. Ako pa se to zgoditi ne more, bi se vendar lahko večkrat ceste popravljale, ali tako rečeni „poti“, in posebno v takem kraju, kjer se vino sploh vozi iz vinogradov, pa tudi mnogo drugih stvari. Pa vkljub temu se vendar ne popravljajo. — Niso samo pri nas tako slabe ceste, ampak tudi v sosednih občinah, kakor v Brebrovniku, v Hermancih itd. Vzrok, da so slabe ceste, je občinski predstojnik in občinsko svetovalstvo. Tudi kmetje so pri tem zanemarjenci, kajti bi lahko nameta navozili, da ne bi se take jame delale. Naš kmet bi za občino nič zastonj ne storil, da bi mu žereči žrebelj v peto zabijal, le tamo on gre, kjer mu prav po debelem „cvenk“ v žep padne. Po mojem razumu bi tudi potrebno bilo, v enem letu dvakrat pota popravljati, kar se pa, žalibog pri nas ne zgodi.

Tudi grabe bi potrebno bilo skopati ali iztrebiti. Tudi za moste in žlebe nam naši občinski predstojniki slabo skrbijo. Mosti in žlebi so vsi starí in prhki. Ako se tedaj kaka luknja na mostu naredi, njo občinski predstojnik da zakopati, ako se pri mostu kaka mostnica zlomi, da drugo narediti in celo leto drugega nič ni, kakor samo popravljanje, a da bi

en novi žleb ali novi most narediti dal, to se mu ne more dopovedati. Še več občinskih pritožeb imam, ktere bom prihodnjič priobčil. Z Bogom do prihodnjic.

Politični ogled.

Njih Veličanstvo cesar je imenoval deželnega predsednika v Koroški grofa Lodron-a, za namestnika v Tirolski, namestnijskega svetovalca v Trientu, barona Ceschi-ja za deželnega predsednika v Koroški; namestnijskega svetovalca barona Pino-ta v Gorici, za deželnega predsednika v Bukovini, in namestnijskega svetovalca g. Summer-ja v Tirolski, za deželnega predsednika v Šleziji, in namestnijski svetovalec Alesani je prestavljen v Trient.

V četrti seji državnega zbora je dr. Rechbauer utrdil svoj predlog zastran odloženja državnega zbora, in spet se je glasovalo o tem predlogu, in takrat je bil sprejet z večino 4. glasov. Ustavoverci so tedaj spet zmagali, in sicer po tem, da sta dva kmeta iz gornje Avstrijske stopila na njihovo stran. Ministra Petrino in Stremayer nista glasovala. Predlog se je potem izročil posebnemu odseku. Ta odsek je že imel več sej, pri eni je bil tudi grof Potocky, misli se, da bode do 10. t. m. svoje delo dovršil in da bode 10. oktobra spet državni zbor zborovati začel.

Adresna komisija gospodske zbornice še zmirom dela odgovor na adresno. Pravi se, da bode tako napravljen, da ne bo nobene debate potrebno.

Česki deželni zbor, ki se je 29. sept. sešel, je sklenol, da se naj na cesarjev reskript spet pošlje nova adresa na cesarja, in je volil taki posebni odsek, ki ima to adresno izdelati in zbornici predložiti. Da bodo Čehi težko v državni zbor volili, se vidi iz vseh českich listov, posebno pa iz tega, kar piše „Politika“ 1. oktobra t. l. pravi namreč med drugim: „Prodreti in obveljati mora samo trdna volja, ki pravi: „ali hočem ves in cel biti, ali pa naj ne bom!“ S kompromisi si noben narod ne more sestaviti svoje prihodnosti, kompromisi so bili marveč tista kamenja, s kterimi so se skladali nadgrobní spominki na ljudskih grobih. Ali zapremo lastni moči, potem ne potrebujemo kompromisov, ali pa smo si zvesti svoje nemoči, potem pa nam ne pomaga noben kompromis. Edina politika, ktero moramo imeti, je ta, da si tako na Dunaju, kakor v Petrogradu in Berlinu priborimo spoštovanje. Kdor tega političnega abc ne ume, utegne pri najboljši volji največ škodovati našemu narodu. Bojezljivost, polovičarija in omahovanje, to je trojni glavni strup, ki podkopuje samostojnost narodov.“ — Tako pišejo česki listi in imajo prav.

V zadnji seji adresine komisije v Pragi se je sklenolo, da se naj zbornici predloži in priporoča adresni načrt, kterega sta napravila Rieger in grof Clam-Martinić. Ta adresa je mnogo krajša kakor je bila prejšnja, v nji se ponavljajo vse česke pravice o državopravnih razmerah, ona kritizira cesarjevo pismo in trdi, da krona (cesar) ni imela pravice, brez privoljenja Česke, jeden del njenih pravic skupnemu namestovanju izročiti. V državni zbor ne bodo poslali poslancev in pravijo zato ne, da vezdajni državni zbor ni ono skupno namestovanje, ktero tirja oktoberska diploma. V adresi stojijo tudi te-le besede: „Mi ne moremo iti v državni zbor in tudi ne bomo šli, ker so se naše pogodne poskušnje zavrgle, hočemo pričakovati od vlade nove predloge za pogodbo.“ Tedaj se Čehi vendar hočejo dalje za vladno pogajati. Poročevalec adrese v zbornici bode grof Leo Thun, ta je tudi napravil adresin načrt in Clam-Martinić ga je samo predložil zboru. — Dalje so najnovejši glasi iz Prage, da je prišel tamo Zyblikiewicz in da je poslan od vlade, da bi se naj z českimi voditelji pogajal in njim še nekaj več dovolil. — Mislimo da se bodo Čehi držali svoje politike kakor dozdaj in bodo rekli, „ali vse ali nič!“

Iz Francoske. Župan v Marseille-u je razpisal posojilo od 10 milijonov frankov za vojsko. Neki grški trgovec je ponudil mestu 2 milijona, da se naj kupi za nje pušk.

Francoska vlada je zdaj vse može od 21. do 40. leta postavila pod orožje. Če le to ni že vse prekasno. Pravi se tudi, da je v Peštu naročila pri velikih trgovecih mnogo stvari za oboroženje vojakov. Volitve za francosko konstituantno so spet preložene na 16. dan t. m.

Iz Rima se piše, da so Italijani našli v rimskih blagajnicah blizo tri milijone gotovega denarja. Poleg tega je vzela italijanska vlada pod svojo posebno brambo vse cer-

kveno posestvo, samostansko imetje, javne muzeje in je ukazala, da se take stvari ne smejo niti prodati, niti se ne sme na nje jemati posojila. — General Lamarmora je imenovan za governera v Rimu. Prebivalci skorej vsi glasujejo za italijansko vlado.

Srbska skupščina se je 28. septembra s prestolnim govorom odprla.

Novičar.

(*Katoliško konservativno društvo*) v Mariboru bode imelo 9. oktobra t. l. ob 4. popoldne občini zbor v grof Brandisovi hiši. Bode eden slovenski in eden nemški govor o socialnih zadevah in posvetovanje o raznih važnih stvareh.

(*V Novem mestu*) je zdaj državna realna gimnazija in imenovani so: g. dr. Zindler, dozrajni profesor v Sinju za prov. ravnatelja; Fr. Wratschko, Ig. Tkač in J. Zajec za profesorje in dalje za suplente gg. Margesin, Maingast in Guggenberger. Vse to je šlo strašno naglo in mislimo da vlada služeb niti ni razpisala. Izmed vseh imenovanih je samo eden znan da je Slovenec, namreč Zajec, in morebiti je še tudi Tkač slovenskega rodu, drugi so Nemci.

(*Letošnja trgateg*) bode, kakor pribajajo glasi, prav različna. Iz Italijanske se piše, da bode trgateg tako obilna, ko že dolgo ni bila. V nekih krajih severne Francoske bratve ne bo, ker je vojska vse vzela, v drugih krajih bo samo srednja; v Ogerski bo na nekih krajih zelo slaba trgateg, v nekih komej srednja, ravno taisto se čuje iz Hrvaške, Avstrijske in iz raznih krajev Slovenije.

(*Casnik „Triglav“*) od prvega tega meseca ne izhaja več. Imel je premalo podpore.

(*Strašno nesrečna rodovina*) V Požon je prišel pred kratkim neki nemški trgovec, ki je hotel tamo zrnja nakupiti. Ko je ravno stavec pregledoval račune svojih pomočnikov, dobi telegrafično pismo, položi račune na stran in ko prebere pismo, padne omamljen na tla. Ker mu je zdravniška pomoč taki bila priskrbljena, se je v kratkem spet zavedel. Zdaj pa se je nevolja le prav začela, stavec se je neprestano jokal in zval: „Moji sini! Moji sini! Moja revna žena! — V pismu je namreč stalo, da sta oba njegova sina v boju padla, in da je mati, ko je to izvedla, ob pamet prišla. Stavec je rekel, da je eden bil 30, drugi pa 35 let star, da sta oba že imela svojo trgovino in sta bila oženjena in sta zapustila več majhenih otrok. Tri rodovine so tedaj celo nesrečne. — Takovih žalostnih prigodkov se bode letos v marsikteri rodovini v Nemčiji dogodilo in to vse samo zaradi ošabnosti in in častizelja pruskega kralja.

(*Odkeritost*) Iz bojišča se čujejo tudi marsiktere prav smešne stvari. Tako se piše, da, ko je pruski prestolni princ po bitvi pri Wörthu nekega prostega bavarskega vojaka posebno pohvalil, ker se je prav hrabro obnašal, mu ta reče: „Da, kraljevska visokost, če bi Vi nas bili leta 1866 vodili, tedaj bi mi te proklete Pruse že bili prav pobili.“

(*Slovensko politično društvo „Naprej“*) v Šmarju na doljem Štirskega je potrjeno. Pravila in oznanilo se je seveda g. okrajnemu glavarju Schönwetterju izročilo v slovenskem jeziku, a g. Schönwetter je hotel blamirati in na laž postaviti svojega predpostavljene, barona Kubecka, in je odgovoril nemški, dostavlja nekatere nepotrebne opombe. — Odbor proti nemškemu odluku ne bode rekuriral, ampak ga osebno poslal g. baronu Kubecku, ki je v dež. zboru javno trdil, da mu ni znan noben slučaj, v katerem bi gosposke zasramovale ravnopravnost slov. jezika. (Sl. Nar.)

(*Leonovo mesto.*) Da je armada italijanskega kralja vzela papeževe dežele in tudi glavno mesto, smo že poročali, po kaki pravici vendar, tega nikdo ne vé, če ne po tem: „Kdor je jači ta tlačí“, ali po tako imenovani „voléji pravici.“ Kakor smo dalje zvedeli, so velikosrčni Italijani svetemu očetu vendar pustili mali kosček zemlje, na katero še sme stopiti. Ravno tako kakor da bi kdo, ki je drugemu po sili posestvo vzel, ki je imelo kakih dvesto plugov, in bi mu pustil pol rali njive od ktere bi naj živel če bi mogel, in dalje mu je še dovolil, da se sme še dalje imenovati veliki posestnik! — Res prav lepo postopanje italijanskega kralja! — Zdaj pa hočemo povedati, kaj pa je še tedaj Viktor Emanuel pustil sv. Očetu: „Leonovo mesto.“ Naši dragi bralci pa bi morebiti tudi radi vedeli, kaj je to in od kod ima to ime? In to hočemo v kratkem povedati. Leonovo mesto je del mesta Rima, ki obsega poltretjo laško miljo in je dobilo

ime od papeža Leona, ker sta ga z zidom obdala v 9. stoletju, med letom 800 do 850 papeža Leon III. in Leon IV.; to mesto ima 3 vrata, skozi ena se gre v Travestere, skozi druga v Civita Vecchio in skozi angleška vrata v Vatikan; ta vrata so edina, ki so naravnost v zvezi z drugimi deli Rima. Leonovo mesto šteje do 15.000 duš, ki se imenujejo Borghigiani, t. j. gradjani in so zmiraj v naj boljši dotiki s papežem, tedaj gotovo raji ostanejo podložni papežu, kakor kraljestvu italijanskemu. Papež se še po milosti italijanskega kralja sme zvati „souverain“, t. j. vladar, in kardinali dobijo naslov princi. Lepa hvala za vse te časti brez premoženja!

(*Slavček*) se imenuje nova zbirka naj bolj priljubljenih slovenskih pesem za mladino našo, ki jo je ravno zdaj na svitlo dal bukvar J. Giontini v Ljubljani. Cena jej je samo 40 kr., tedaj prav nizka.

(*Tominska čitalnica*) napravi 15. oktobra t. l. veliko besedo z tombolo in plesom, h kateri so uljudno vabljeni vsi domoljubi.

(*G. okrajni sodnik M. Herman*) je zdaj kot deželni odbornik v Gradcu. Pravosodno ministerstvo mu odpusta ni dovolilo, sprejelo je vendar rezignacijo njegovo na svoje mesto kot c. k. okrajni sodnik in je pristavilo, da ta služba ostane poslancu toliko časa rezervirana, dokler bode posloval v deželnem odboru.

(*Ena najlepših cerkev na svetu.*) Stolna cerkev v Strasburgu „Münster“ imenovana, je pokončana. Strasburg je veliko mesto na Francoskem, kjer divja zdaj strašna vojska, pol ure od reke Rena, v lepi ravnini z veliko močno trdnjavo. Prusi so z svojo armado oblegli Strasburg, streljali nepreboma s topovi v mesto in lučali ognjene rakete v njo, vnelo se je mnogo poslopj in tudi Münster je pogorel. Vse prone, naj se prizanese velikanski cerkvi, niso nič pomagale. Münster je v razvalinah! — v razvalinah po divjem ravnanju onega naroda, ki se ponaša s tem, da ga je Bog stvaril za to, da bi omiko širil po svetu! — Lepo je to širenje omike! — Münster je stara, gotiška velikanska cerkev v Strasburgu, katero je sezidal Nemeč Ervin iz Steinbach, ima najvišji stolp (437 čevljev), 5 portalov, orglje z 2242 piščalkami. Zidana je skorej iz samih kamnenih kvadrov. Zvun te cerkve je porušena tudi cerkev sv. Vilhelma, seminar, mestna biblioteka, podobarnica in sila mnogo lepih hiš.

(*Duhovne spremembe v lavantinski škofiji.*) G. Jan. Aleš Simonič je postal provizor pri sv. Bolfenu na Kogu. Gosp. Jože Hrovat je za kaplana k sv. Magdalen v Kapeli, gosp. Andrej Vodeb za kaplana k sv. Štefanu, gosp. Šimon Pihler za kaplana k sv. Vidu pri Ponkvi prestavljen.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	3.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	44	4	55	5	10	4	50
Rži	3	68	3	60	3	30	3	60
Ječmena	3	—	3	20	3	50	3	—
Ovsa	1	85	1	80	2	20	2	—
Turšice (koruze) vagan	3	70	3	80	3	50	3	60
Ajde	2	80	2	80	3	50	2	30
Prosa	3	—	2	90	3	50	2	50
Krompirja	1	—	1	20	1	20	1	20
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	28	—	26	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	30	—	27	—	26	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18" mehkih "	—	—	—	6	—	0	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	—
" 18" mehkih "	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	—	1	60	1	10	2	—
Slame cent v šopah	1	—	1	50	1	—	1	60
" za steljo	—	85	1	—	0	90	0	90
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 9 fl. 94 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.25.

Narodno drž. posojilo 66.25.

Loterijske srečke.

V Trstu 8. oktobra 1870: **17 27 10 78 36**

Prihodno srečkanje je 15. oktobra 1870.